

י"ל ע"י קרן תר"ג לזיוני הרבים
לשבות נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

תורה שכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת לך לך | גיליון קמ"א (שנה ד') | מרחשוון תשפ"ו

להתעמק בתענוגים

יש לי אח עני

אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגלגלך
(בראשית יב, יג)

רש"י: למען ייטב לי בעבורך – ויטב לי מתנות.

רבים מהמפרשים תמהים על דברי רש"י אלו: איך יתכן שאברהם אבינו רצה שיתנו לו מתנות, והלא 'שונא מתנת יחיד' (משלי טו, כז), ומה גם שהרי מצאנו בהמשך הפרשה (יד, כג) שאברהם אבינו לא רצה לקבל ממלך סדום שום מתנה מחוט ועד שרוך נעל, ואיך יתכן שיאמר כאן 'למען ייטב לי בעבורך' – ויטב לי מתנות?

רבינו דוד הלוי ז"ל, ה"ט"ז, בחיבורו 'דברי דוד' על רש"י מאיר את עינינו במהלך משובח נפש בדברי רש"י אלו: הנה אברהם רצה שתאמר שרה 'אחי הוא', אולם דבר זה שייך רק אם ישאלו אותה אם בעלך הוא, אז תשיב ותאמר 'לא', אין הוא בעלי, אלא אחי הוא, אבל מה תעשה אם לא ישאלו אותה שום שאלה, הרי במקרה כזה אם היא מעצמה תתחיל ותאמר 'אחי הוא', הדבר יעורר חשד, כי מי בקש זאת ממנה להגיד אם הוא אחיה או בעלה, ויחשדו שהיא מסתירה דבר מה.

על כן היה אברהם ירא שמה לא ישאלו אותה שום שאלה, אלא מיד יחליטו שהוא בעלה ויהרגו אותו, על כן אמר לה אברהם: הנה אם יבואו אנשים, עוד בטמם ישאלו שאלות, את התחילי ותאמרי להם: 'הנה יש לי כאן אח עני, ואני מבקשת שתתנו לו מתנות', כך תוכלי להודיע שאני אחיך בלי לעורר חשד.

זהו פירוש הכתוב: אמרי נא – מעצמך ובלי שישאלו אותך – אחתי את – ומדוע? – למען ייטב לי בעבורך – ויטב לי מתנות – כלומר, הסיבה שתתחילי לומר מעצמך שאחותי את, היא כדי שתבטיח מתנות עבורי, אבל איני מתכוון לעצם קבלת המתנות, כי איני חפץ במתנות, אלא המטרה היא רק – וחייתה נפשי בגלגלך, שתוכלי לומר שאני אחיך ולא יהרגוני.

למה לא הוציא בשר?

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין (בראשית יד, יח)

רש"י: ומלך צדק, למן לו על המנחות ועל הנסכים שיקריבו סם בָּנוּ. רש"י מבאר כאן שכאשר הגיע אברהם אבינו לירושלים, הגיע מלכי צדק, הוא שם בן נח, שהיה מלך בירושלים, והוציא לקראתו לחם ויין, לרמוז לאברהם אבינו שבניו עתידים להקריב שם בירושלים 'מנחות ונסכים', דהיינו שהלחם – רומז לקרבן מנחה העשוי סולת, והיין – רומז ליין שהיו מנסכים במזבח.

יש לשאול על דברי רש"י אלו: מדוע לא הוציא מלכי צדק לקראת אברהם אבינו גם בשר, לרמוז על רוב הקרבנות שהקריבו בשר בהמות ועופות, ומדוע רמז רק על מנחות ונסכים?

ביאור נפלא בעומק רש"י כותב רבינו דוד הלוי ז"ל, בעל ה"ט"ז, בחיבורו 'דברי דוד' על רש"י: מבואר בגמרא (זבחים ק"ח, א) שלפני בנין בית המקדש בירושלים, כאשר הקריבו ישראל קרבנות במזבח, הקריבו רק קרבנות של בשר, ולא הקריבו מנחות ונסכים. זהו שדקדק רש"י מאד בלשונו: רָמַז לו על המנחות ועל הנסכים שיקריבו 'שם' בָּנוּ. כלומר, שם בבית המקדש בירושלים, התחדשו הקרבנות של נסכים ויין, אבל בשר כבר הקריבו קודם לכן במזבח.

מהלך אחר כותב רבינו המהר"ל מפראג ב'גור אריה': בכוונה תחילה לא הוציא מלכי צדק בשר לרמוז על הקרבנות, משום שבהוצאת בשר יש חשש שנראה כאילו מקדיש קדשים ואוכל אותם מחוץ למקדש (כעין מה שכתבו הפוסקים שהקונה בשר לחג הפסח לא יאמר שזה הבשר הוא לפסח, שנראה כמקדיש קדשים ואוכלם בחוץ), אבל בלחם ויין לא היו דומה כמקדיש קדשים, משום שכבר כתב רש"י בפירושו הראשון שכן דרך לעשות ליגיעי המלחמה להוציא לחם ויין, והרואה אותו מוציא לחם ויין אינו סובר שמקדיש קדשים, אלא סובר שעושה כאן כדרך שעושים ליגיעי מלחמה.

נסיונות לאברהם והבְּרִיתוֹת שֶׁפָּרַת ה' עִמּוֹ

מבט

סיכום הברכות וההבטחות לאברהם על הליכתו לארץ			
ואעשה לגוי גדול	בארץ תזכה לבנים ואעשה אותך לאומה גדולה	זהו שאומרים 'אלקי אברהם'	
ואברכה	אברכך בממון	זהו שאומרים 'ואלקי יצחק'	
ואגדלה שמך	אפרסם בעולם את שמך ואודיע את הטבע והמהות שלך	זהו שאומרים 'שמך אברהם' בתוספת 'הא' ה', שיהיה שמך 'אברהם'.	
ואברכה ומברכה ומקללה אאר	אברך את כל מי שיברך אותך. כל מי שיקלל אותך, אני אקלל אותו		
והיה ברכה	עד עכשיו היו הברכות מסורות בידי בלבד ובכירתך את אדם הראשון ואת נח, מעתה הברכות מסורות בידי לברך את אשר תחפוץ	רק בך אברהם יחתמו את הברכה, ולא ביצחק יועקב	
ותברכו בך כל משפחת האדמה	כל אדם ממשפחות האדמה כשירצה לברך את בנו יאמר 'תהיה כמו אברהם!'		

שם התגורר בשכם ולפני בית-אל. בהמשך ירד למצרים, ובחזרתו לארץ התגורר שוב לפני בית א-ל ואחר כך בחברון. מלחמת המלכים התקיימה בסדום ובעוד כמה ערים. בהמשך אנו לומדים על ברית הגר למדבר בדרך 'שור'.

תמצית הלימוד היומי לפרשת לך לך:

אל המלחמה היכו ארבעת המלכים עוד כמה אומות שניצבו בדרכם. כששמע אברהם שנסבה לוט, הוא יצא בליל פסח יחד עם אליעזר עבדו ושאר עבדיו להילחם בארבעת המלכים, הוא הכה אותם וחילץ מהשבי את לוט ואת שאר השבויים. בחזרתו מהמלחמה יצא שם בן נח, מלך ירושלים, לקראת אברהם ובירכו, ואברהם נתן לו מעשר מכל רכושו. גם מלך סדום יצא לקראת אברהם להודות לו.

יום שלישי, י"ב במרחשוון

חלוקת שלל המלחמה | הבטחות לאברהם

לאחר שמלך סדום הציע לתת לאברהם את השלל, סירב אברהם לקחת מאומה, רק לנערים שלחמו או שמרו על הכלים נתן מהשלל. אחר המלחמה אמר ה' לאברהם שלא ידאג מעונש על הריגת נפשות ולא ידאג ממיעוט שכרו. לבקשת אברהם שהקב"ה יתן לו ורע, הוציאו הקב"ה מחלל העולם אל מעל הכוכבים, והבטיח שיהיו לו צאצאים רבים ככוכבים, ואברהם האמין בה'.

יום שישי, י"ב במרחשוון

ברית בין הבתרים | הגר וישמעאל | ברית אברהם

הקב"ה כרת עם אברהם ברית, במהלכה אמר לאברהם לחתוך תשע בהמות לשני חלקים, ואז ראה מראה של תנור מלא עשן ולפיד העוברים בין הבתרים בשליחות הבורא כדרך כורת ברית. במעמד זה הודיע ה' לאברהם על גלות מצרים וירושת הארץ, ובשר לו שהוא ימות בשיבה טובה.

שרה שעדיין לא נפקדה בבנים, הציעה לאברהם לקחת את הגר שפחתה לאשה, אך כאשר הגר זילזלה בשרה, החלה שרה לענות אותה, והיא ברחא למדבר. מלאך בא ואמר לה לשוב ולהתענות תחת שרה, ובשר לה על הולדת ישמעאל. כשהיה אברהם בן 99 אמר ה' לאברהם שיתן את בריתו עמו ושינה את שמו מ'אברהם' ל'אברהם', והבטיח לתת לורעו את הארץ והליהות להם לאלקים.

יום שבת קודש, י"ג במרחשוון

הבטחות לאברהם | מילת אברהם

ה' ציוה לאברהם למול את בשר הערלה של כל זכר בן שמונת ימים, וכן את ערלת עבדיו הנכנעים. גם שניה ה' את השם 'שרי' ל'שרה', והבטיח שהיא תלד בן. אברהם צחק מרוב שמחה ואמונה, וביקש שישמעאל יחיה בברית ה', וה' אמר לו שיקרא לבנו הנולד בשם יצחק. באותו היום בו הצטווה למול, מל אברהם את עצמו ואת ישמעאל ואת כל עבדיו אנשי ביתו.

תוכן

בסוף פרשת נח למדנו על הַלְדַת אברהם והליכתו עם אביו מאור פְּשִׁדִּים לחָרָן, בפרשתנו אנו מְמַשִּׁיכִים לְלִמּוּד כְּמָה פְּרָקִים מִחַיּוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אֲבִינוּ, וְחָלַק מִהַנְסִיוֹנוֹת שֶׁנִּשָּׂה ה' אוֹתוֹ, וְכֵן לְמַד עַל 'בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים' וְעַל מִצְוַת 'בְּרִית מִיֶּלֶךְ'.

נישאים

הַלִּכַת אֲבִרָהָם לְאָרֶץ כְּנָעַן | הַבְטָחַת הָאָרֶץ וְהַבְנִים | הָרַעַב וְיִרְדַת אֲבִרָהָם לְמִצְרַיִם | רִיב הָרוּעִים וְהַפְרָדוֹת מְלוֹט | מִלְחַמַת הַמֶּלְכִים וְהַצֵּלַת לוֹט | בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים | בְּרִית הָגֵר | הַלְדַת יִשְׁמָעֵאל | שְׁנוֹי הַשְׁמוֹת לְאֲבִרָהָם וְשָׂרָה | מִלַת אֲבִרָהָם.

זמן

פְּרָשְׁתֵנוּ מְקִיפָה תְּקוּפָה בַּת 30 שָׁנָה, מֵאֹז בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁהִתְקַיְּמָה כְּשֶׁהָיָה אֲבִרָהָם בֶּן 70 שָׁנָה (רש"י שְׁמוֹת יב, מ). יְצִיאָתוֹ לְאָרֶץ כְּנָעַן – כְּעֶבֶר 5 שָׁנִים בְּחַיָּיתוֹ בֶּן 75 שָׁנָה. נִשְׁוֹאֵי הָגֵר בְּחַיָּיתוֹ בֶּן 85, וְהַלְדַת יִשְׁמָעֵאל בְּחַיָּיתוֹ בֶּן 86. בְּרִיתוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם כְּעֶבֶר 13 שָׁנָה כְּשֶׁהָיָה אֲבִרָהָם בֶּן 99.

מקום

בפרשתנו אנו עוֹבְרִים עַל פְּנֵי מְקוֹמוֹת רַבִּים. מֵאֹרֶז כְּשֶׁפִּדִּים – שֶׁם הָיְתָה בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים. יְצִיאַת אֲבִרָהָם מִחָרָן לְאָרֶץ כְּנָעַן, שֶׁם הִתְגוֹרֵר בְּשֶׁכֶם וּלְפָנֵי בֵּית-אֵל. בְּהַמְשָׁךְ יֵרֵד לְמִצְרַיִם, וּבְחִזְרוֹתוֹ לְאָרֶץ הַתְּגוּרָה שׁוֹב לְפָנֵי בֵּית א-ל וְאַחֵר כֵּךְ בְּחִבְרוֹן. מִלְחַמַת הַמֶּלְכִים הִתְקַיְּמָה בְּסֻדּוֹם וּבְעוֹד כְּמָה עָרִים. בְּהַמְשָׁךְ אֵנוּ לּוֹמְדִים עַל בְּרִית הָגֵר לְמִדְבָּר בְּדֶרֶךְ 'שׁוּר'.

יום ראשון, ז' במרחשוון

הליכת אברהם לארץ כנען

בחיותו בן 75 שנה, כאשר אברהם (שנקרא עדיין בשם 'אברהם') התגורר עם אביו בחרן, ציוה לו ה' לעזוב את בית אביו וללכת לארץ כנען לטובתו ולהנאתו. אברהם אכן יצא לדרך עם שיירה הכוללת עבדים וגרים שהוא גייר. בבואו לארץ הוא עבר בשכם, שם התגלה ה' אליו והבטיחו שיזכה לבנים שיירשו את הארץ. כהודאה לה' על הבשורה, בנה שם אברהם מזבח. לאחר מכן הוא קבע את מגוריו בין העיר 'בית אל' ובין העיר 'ע'י', ובנה שם מזבח. בהמשך הוא נדד ממקום למקום מצפון לדרום, כאשר מגמתו להתקרב לכיוון ירושלים. כעבור תקופה ניסה ה' את אברהם ורעה פקד את הארץ, בעקבות כך הוא ירד למצרים, כשהוא מבקש ששרה (שנקראה עדיין 'שרי') לומר שהיא אחותו כדי שהמצרים לא יהרגוהו.

יום שני, ח' במרחשוון

לקיחת שרה אל פרעה | חזרת אברהם לארץ

בכניסה למצרים גילו את שרה, שאברהם הטמין אותה בתיבה, והיא נלקחה לבית פרעה שנתן לאברהם מתנות רבות. כאשר ה' הביא על פרעה ואנשי ביתו נגעים גדולים, קרא פרעה לאברהם והחזיר את שרה ואמר לו לעזוב את הארץ, כשהוא שולח מאנשיו לשמור עליה בדרך. אברהם חזר לארץ כנען טעון משא כבד, וקבע שוב את מגוריו בין בית-אל ובין הע'י.

יום שלישי, ט' במרחשוון

הפרדות מלוט | הבטחות לאברהם

ריב פרץ בין רועי אברהם לרועי לוט, לאחר שרועי לוט היו רועים את הבהמות בשדות לא להם, ורועי אברהם גערו בהם על כך. אברהם הציע ללוט להפריד זה מזה, תוך הבטחה לעמוד לימינו, ולוט בחר לגור במישור הירדן עד סדום, סמוך לאנשים רשעים. לאחר מכן התגלה ה' לאברהם והבטיח לתת לו את הארץ ולהרבות זרעו. אברהם עבר לאלוני ממרא בחברון ובנה שם מזבח.

יום רביעי, י' במרחשוון

מלחמת המלכים

ארבעה מלכים גיבורים, בראשותו של כדורלעומר, נלחמו מול חמשה מלכים וביניהם גם מלך סדום, לאחר שהחמשה מרדו בארבעה. במלחמה זו לקחו ארבעת המלכים את לוט בשבי מסדום. בדרכם

כח הוויתור

והאמר שרי אל אברהם הנה נא עבדני ה' מלכת
בא נא אל שפתי אולי אבנה מקנה (בראשית טו, ב)
כש"י: זכיתם שפתי אולי אבנה מקנה (בראשית טו, ב)

יסוד עצום וסגולה נפלאה למדים אנו כאן בפסוק זה עם פירוש רש"י: לפעמים כאשר אדם זקוק לישועה גדולה, העצה היא שיעביר על מידותיו ויתחזק במידת הוותרות והסלחות, כמו שאמרה שרה אמנו שבזכות שתכניס לביתה 'צרה' דבר הכרוך רבות בעבודת המידות, בזכות זאת תזכה לבנים.

הצלה ממוות – בזכות מה?

גאב"ד אנטוורפן, הגאון רבי חיים קרייזוויט זי"ע סיפר על עצמו, שבימי בחורו בלימודו ביישיבה, היה עליו ללכת מדי יום מרחק עצום מהישיבה עד לאכסניה שם היה לו, כך נמשך הדבר במשך שנה וחצי, עד שנמצא עבורו מקום להניח מיטה בסמוך בסמוך ליישיבה, והיה אותו היום בשבילו כיום טוב וחג שמעכשיו לא יודק לכת את רגליו ולבובו זמן יקר בכל לילה.

אך בלילה הראשון כשהלך לישון על המיטה החדשה, הוא פגש בחור עיוור שבוור ורצץ ששאל את רבי חיים: היכן המיטה שלי נמצאת? מתוך השאלה הבין רבי חיים כי אין לו מיטה לישון. התגבר רבי חיים והעניק לו את המיטה החדשה שלו, והמשיך לכת את רגליו עד לאכסניה המרוחקת...

עברה תקופה ופרצה השואה איומה. באחד הימים נכנסו הנאצים הצוירים ימשי" ליישיבה ורח"ל טבחו בכל הלומדים ללא רחם, הם תפסו בחור אחר בחור וירו בו וזרקו אותו מהחלון. כשהגיע התור של רבי חיים, הוא הסתובב לקיר ולחש תפילה: ריבונו של עולם! אתה לבדך יודע כמה קשה היה עלי לוויתור על המיטה לטובת אותו עיוור, אנא ה' בזכות הוויתור הזה תרחם עלי שהנאצי ימשי" יוותר גם לי! ואכן, כשהנאצי תפס אותו וכבר כיוון עליו את הנשק שלו, הוא התחנן לפניו שירחם עליו, והנה למרבה הפלא הוא נשא חן בעיניו של הנאצי שלחש באוזנו: אני יורה על הקיר, תעשה את עצמך נופל כמת, ואז אני אזורק אותך מהחלון...

כך היה. לאחר ש'כאילו' ירה בו והרג אותו, הוא זרק אותו מהחלון, וכך בחסדי ה' יתברך הוא ניצל. כל ימיו היה רבי חיים מספר לשומעי לקחו סיפור זה, לידע עד כמה כוחו של ויתור!

מרגליות בפרשה

נשגבות... אבל אבי הרי אדם פשוט, וכיצד ייתבע ממני להיות כמשה??

לכן אומרים לאדם 'תהא כאברהם!' הרי אביו של אברהם היה תרח עובד עבודה זרה, ואף על פי כן הכיר אברהם את בוראו. ללמדנו, שהתורה אינה ירושה מאבות, ואף מאבא פשוט יכול לצמוח בן כאברהם!

חסד עם גבולות ברורים

אל נא תהי מריבה ביני וביניך וגו', הפך נא מעלי (בראשית יג, ח-ט)
הרה"ק בעל 'אמרי חיים' מייניץ זי"ע ניחן באהבת ישראל עצומה, אך בד בבד הקים 'שיכון' נפרד כדי להתבדל ולהתרחק מהשפעות הרחוב הקולקל. הוא הבהיר שאין בכך כל סתירה, שכן כך נהג כבר אברהם אבינו.

אברהם עמוד החסד ראה שרועי לוט מתנהגים בצביעות וגזולים, ופסק בתקיפות 'הפך נא מעלי' – הבה נהיה מחולקים. אך בשעה שלוט נקלע לסכנה, מיד 'יורק את חניכיו' ורץ במסירות נפש להצילו. את אותה דרך נקט אברהם גם כלפי אורחיו כשחשב שהם ערביים. הוא אירח אותם כדי המלך, אבל הציב להם גבול מראש ואמר 'ואתך תעברו' – לאחר שתסעדו לבכם לכו לשלום, כי איני רוצה להיות עמכם במחיצה אחת.

היעוד שלך

לך לך (בראשית יב, א)
כל אדם נשלח לעולם הזה לעבודה מסוימת בתיוקון המידות, ואינו יכול לתקן את מה שעל חברו לתקן.
לך לך – אל הייעוד שלך, אל התיוקון שמוטל אך ורק עליך.
(נתיבות שלום)

היכן מפורש בתורה 'שעבודא דאורייתא'?

ואת הנפש אשר עשו בחרן (בראשית יב, ה)
הגאון רבי ישראל ירושה טרונק מקוטנא זי"ע, בעל 'ישועות מלכו', שאל פעם אברך: היכן מוזכר לראשונה בתורה עניין 'שעבודא דאורייתא'?

האברך החל לצטט סוגיות בש"ס העוסקות בעניין שעבודא דאורייתא... אך הגאון מקוטנא הפתיע ואמר לו בדרך צחות שעניין זה מפורש בפסוק שלנו! כפי שמתרגם כאן אונקלוס: 'וְיִתְּ נַפְשָׁא דְשַׁעְבִּידוֹ לְאֻרֵּיתָא'.

למה דווקא 'תהא כאברהם'?

ונברכו בך כל משפחת האדמה (בראשית יב, ג)
מפרש רש"י: 'אדם אומר לבנו תהא כאברהם'. לכאורה יש לדקדק: מדוע יברך אדם את בנו שיהיה דווקא כאברהם, ולא כמשה רבינו או כאהרן?

מבאר הגאון רבי נתן גשטטנר זי"ע: לו היה האב מברך את בנו שיהיה כמשה רבינו, יתכן לפעמים שהילד יאמר בלבו: הרי אביו של משה היה עמרם, שהיה מגדולי הדור ומת רק בעטיו של נחש, ומשום כך מובן שמשה הגיע למדרגות

לב לדעת

הכרת והבנת
מושג בתורה

והוא שכן באלני ממרא האמרי אחי
אשכול ואחי ענר והם בעלי בית אברם
(בראשית יד, יג)

ענר אשכול
וממרא

ענר אשכול וממרא היו שלשה גוים אמוריים שאברהם כרת עמיהם ברית, והם נתנו לו עצה על המילה (רש"י כא). בשעה שיצא אברהם למלחמת המלכים, שמרו הם על הכלים, ואברהם אמר אחרי המלחמה למלך סדום שיתן להם חלק בשלל (להלן פסוק כד). נחלקו המדרשים האם היו צדיקים, במדרש רבה (נח, ד) מובא: 'למה הוא קורא אותה קרית ארבע, שדרו בה ארבעה צדיקים, ענר, אשכול, וממרא, אברהם'. אולם במדרש אחר (שם מב, ח; מדרש תנחומא וירא, ג, וכן הביא בילקוט מעם לועז) מבואר שענר ואשכול היו רשעים והם אמרו לאברהם שלא ימול עצמו, ורק ממרא לבדו אמר לו למול עצמו, ולכן נגלה הקב"ה לאברהם רק בחלקו של ממרא ולא בחלקם של ענר ואשכול.

ענינים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

ויְהִי רֵיב בֵּין רַעֲי מְקַנֵּה אֲבָרִם (יג, ו)

במחלוקת וחוסר הסכמה בין אנשים, יש חמשה סוגים, ונסביר את ההבדל ביניהם כפי שמבארים רבותינו המפרשים בעלי הדקדוק:
א. מדון – אין ממנו תועלת, אלא חיפוש על מה להתקוטט ולעורר מדנים, ולכן תמיד נזכר לגנאי כמו (משלי ו, ט): 'פִּיחַ כְּזָבִים עַד שֶׁקֶר וּמְשַׁלַּח קִדְמִים בֵּין אֲחִים'.
ב. מצה (משורש נצה) – מחלוקת מופלגת המתפשטת לשנאה עד שיפגעו זה בזה בגידופים שאינם מיסוד המחלוקת, ולכן בדרך כלל מגיעים מכות אחרי מצה. כמו בעת שמשה ראה שני אנשים נצים, ושאל 'למה תכה רעך', או 'כי יצו אנשים', ומכאן לשורש 'נאץ'.
ג. קטטה – כאשר המטרה לצער את השני ולהקניטו, ולכן השתבח דוד 'בתקומתך אתקוטט'.
ד. עשק – מחלוקת קלה וקלושה, שאינה אלא ויכוח דברים (פי התעשוק עמו).
ה. ריב – מחלוקת שנוגעת לתועלת לתיוקון העולם, זה סובר האמת כך וזה סובר האמת אחרת. ועל זה נאמר 'דברי ריבות בשערך', זה אוסר זה מתיר.
ומכאן לחידוש המיוחס בשם השל"ה ועוד: יש הבדל בין 'ריב' ל'מריבה', כי ה'ריב' הוא ענייני לגופו של עניין, הרי 'מריבה' בלשון נקבה, אופייה הוא להפרות את הריב ולא לסיים אותו, ולכן ביקש אברהם 'אל נא תהי מריבה', אף שכבר יש ריב, אלא שה'ריב' אינו פרה ורבה, וכעת מבקש שלא יתהפך למריבה המתפתחת.

אזנינים לשמוע

כללי רש"י הק'
בדקדוק הלשוני

תמימות שנה | הלכן מאה שנה יולד (בראשית קימות יז)

מתוך תבולת הצעיר לר' יעקב דירה להשקעה, והבטיח שרכישת הנכס תניב לו רוחים נאים, וניתן למצוא בקלות שוכרים שיכסו את גובה המשכנתא.
ר' יעקב תמה על ידיעה זו, 'וכי באזור כזה ניתן בקלות למצוא שוכרים הגונים?'. - זו דוגמא של שאלת תמימה הבאה להטיל ספק ולשלול את מה שנאמר קודם לכן.
אך כעבור חודש, לאחר שיעקב השתכנע וחתם על החוזה, הוא התחרט ושאל אל עצמו: 'זה אמת? האומנם אני עשיתי את הטעות הזו?' - זו דוגמא של שאלת תמימה שאינה באה להטיל ספק במציאות, אלא באה להעצים את החידוש והפלא שבדבר.
כאשר אברהם אבינו אמר 'הלכן מאה שנה יולד' מבאר רש"י שבדו"א לא יעלה על הדעת שאברהם יתמה ויפקפק בהבטחת ה' שיוולד לו בן בגיל מאה, אלא: 'יש תמימות שנה קצמות, וכן אמר בלבו: הנעשה חסד זה לאחר, מה שהקדוש ברוך הוא עושה לי?'
כאן אנו לומדים את הכלל של 'תמימה של קיום', לעומת 'תמימה שוללת'. פעמים שאדם שואל שאלה להעצים את החידוש, כמו שרש"י מוכיח מהפסוק שאמר איש האלוקים לעל, 'הגלה נגליתי אל בית אביך' (שמואל א, ב, כז), וכונתו, הרי כבר נגלה ה' לאבותינו במצרים, וכמו שאמר דוד המלך לצדוק הכהן, 'הִרְוָאָה אֶתָּה' (שמואל ב' טו, כז).
דוגמא נוספת יש בפרשתנו, בדברי הגר 'הגם הלא ראינו', תמהה על כך שראתה מלאכים, אך לא התכחשה. אף כאן, תמימתו של אברהם אינה שוללת, אלא נחשבת כתמימה קיימת, אך ייתכן שנעשה לה יס שכוה.

ללמוד

בראשית יז, יח:

ויאמר אברהם אל האלקים לו ישמעאל יחיה לפניך.
רש"י: ויחיה לפניך – ויחיה בְּיָדְךָ, כמו (לעיל פסוק ז) הַתְּהַלֵּל לְפָנַי, פֶּלַח קָדְמִי.

להבין

שאלות להתבוננות:

הבה נתעמק יחדיו בעומק הפשט בפירוש רש"י על פסוק זה, ונחקור ונדרוש בכמה עיונים ושאלות שיש לתת לב עליהם בדברי רש"י אלו:

א. מה ההכרח של רש"י לפרש הכתוב 'וְיָחִיהָ לְפָנֶיךָ' – 'וְיָחִיהָ בְּיָדְךָ', ולא כמו הפירוש הפשוט שישמעאל יחיה חיים ארוכים בעולם הזה.

ב. האם כוונת רש"י שאברהם התפלל אך ורק שישמעאל יחיה 'בְּיָדְךָ', או שמא בנוסף על התפילה שיחיה חיים כפשוטו, ביקש גם שיחיה ביראת ה'.

להשפיל

לצאת לתרבות רעה לא רצה לבשרו על הרעה.

הטעם והסיבה לחיים

לעומת זאת, רבינו המהר"ל בגור אריה, וכן רבינו מאיר בנימין באנון בספרו 'באר בשדה' כותבים מהלך אחר, ליישב את תמיהת הרמב"ן על רש"י, שמה שכתב רש"י 'וְיָחִיהָ בְּיָדְךָ', אין כוונת רש"י שאברהם התפלל שישמעאל יהיה ירא שמים, שהרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אלא הפירוש שהוא שאברהם התפלל רק שישמעאל יחיה כפשוטו, אלא שאברהם פירש והסביר את טעם בקשתו, מדוע אני מבקש שהוא יחיה, כי שיהיה עובד לך וירא ממך, אבל התפילה והבקשה היתה רק על החיים, ותפילה זו אכן התקבלה.

תנאי בתפילה

כעין זה כותב רבינו יעקב סולניק ב'נחלת יעקב', שמעולם לא עלתה על דעת רש"י שאברהם ביקש שישמעאל יהיה צדיק, שהרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ועוד שבקשה זו אין לה שייכות כעת עם בשורת הבנים משרה, אלא אברהם ביקש רק שישמעאל יחיה, רק הוסיף אברהם תנאי בתפילה – 'בְּיָדְךָ', כלומר, אני מבקש שיחיה רק בתנאי אם יהיה צדיק, אבל אם יהיה רשע אינני מליץ על הרשעים ואיני רוצה שיחיה.

התפילה התקבלה

ואילו רבינו ה"ט בדברי דוד, נוקט בדעת רש"י, שאברהם אכן התפלל שישמעאל יחיה ביראת ה', וגם על כך נאמר 'וְיָחִיהָ לְפָנֶיךָ' שישמעאל יחיה ביראת ה', וזהו שרש"י הלך כה, ט, כך שבסוף ימיו חי חיים של יראת שמים.

מוסיף ה"ט, שזה מרומז בתבנית 'שְׁמֵעָלְךָ', שלכאורה מיותר הוא, שהרי כבר נאמר בהמשך הפסוק 'הִנֵּה בְרָכְתִּי אוֹתוֹ', אלא שהמשך הכתוב מדבר על קבלת התפילה לחיים כפשוטו, ובתחילת הכתוב 'וְיָחִיהָ לְפָנֶיךָ' רמז לו שקיבל תפילה שישמעאל יחיה ביראת ה', אך לא אמרו בפירוש אלא ברמז, לפי שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ע"כ אין להזכירו בפירוש, כי עדיין הבחייה ביד ישמעאל, אלא שהקב"ה הודיע לו ברמז שאכן בסוף ימיו יבחר ישמעאל בטוב.

להתבונן

מבואר בדברי דוד שהקב"ה קיבל תפילת אברהם שישמעאל יעשה תשובה בסוף ימיו, ויש לעיין, שהרי דבר זה כבר הובטח לאברהם לפני שנים רבות, עוד בטרם התפלל תפילה זו, כפי שלמדנו לעיל בפרשה שכבר בבית בין הבתרים אמר הקב"ה לאברהם (בראשית טו, טו) תקבר בקִּבְיָה טוֹבָה, ופירש רש"י: 'בְּשָׂרָה שְׂעִישָׁה יִשְׁמַעְאֵל תְּשׁוּבָה בְּקִיּוֹ', ע"כ. וצריך עיון.

את התשובות על שאלת 'להתבונן' ניתן להשיב בקו 'קול התורה', או בנדרים+ומתן שכרה בצידה - הגרלות שבועיות בין המשיבים כהלכה

מבחן חדש
ומיוחד לקוראי
הגיליון השבועי:

נקודה למחשבה
ותוספת עיון

שלוש ארצות שעדיין לא קיבלנו

מי הן האומות 'קניז קניז קדמוני'? והיכן נמצאות שלש הארצות שהקב"ה הבטיח לתת לנו לעתיד לבוא ועדיין לא ירשנו אותם?

היא חצי האי ערב, 'שלמיה' – היא ארץ הקניז, ו'נוטייה' – היא ארצם של השבטים הנוודים שבירתם היא פטרה שבירדן.

לדעת רש"י ארצות אלו בצפונה של ארץ ישראל, 'דרמוסקוס' – היא דמשק שבסוריה, 'אסייא' – בעור (ערך אסיא, ע"פ המדרש בר"ר לו, א) כתב שהיא אשכנז, אכן במפרשי המדרש יש שייחסו זאת לאסיא הקטנה שנמצאת כיום במדינת טורקיה, ו'אספמייא' – היא מדינת ספרד.

לרבי אליעזר בן יעקב, 'אסיא' כדעת רשב"י, 'תרק' – היא אזור ה'תרק' הכולל את הקצה הצפון מזרחי של טורקיה, מרכז ודרום בולגריה, והקצה הצפון מזרחי של יוון, ו'קרטגניה' – יש המזהים אותה כאזור בצפון אפריקה המגביל ליוון.

לדעת רבנן מדובר במדינות גבול המזרחי של ארץ ישראל, 'אדום' בדרום, וצפונה יותר 'מואב' ו'עמון'. וכפי שכתב בחזקוני בפרשתנו (טו), 'את הקניז הוא עמון, ואת הקניז הוא מואב, ואת הקדמוני הוא אדום'. ורבינו מיוחס ביאר את החלוקה באופן שונה במקצת.

לקחום מבני כנען

לדעת רבנן, שרש"י נקט כדעתם, לכאורה אין מדובר בארצות בני כנען, כך גם כותב בכפתור ופרח (פ"ו): 'ורבי אברהם פירש וכו' מבני כנען ויש להם שתי שמות. ולרש"י [הסובר שאינם מבני כנען] שומעין – שאמר כהלכה". אולם לדעות האחרות המובאות במדרש, סברו הרבה כי המדובר הוא בארצות בני כנען, היות ובני כנען עברו לשם.

חידוש נפלא מחדש הגר"א, לדעת רבנן (אדרת אליהו, תליתאה במדבר כב, ה) כי הקניז קניז קדמוני הן מארצות כנען, ואדום עמון ומואב לקחום מהם, לכך נקראות ארצות אלו גם כעת על שמם. בכך מתיישבת גם דעת רש"י עם דעת האחרים.

מתנה שנדחתה

עוד מחדש הגר"א (אדרת אליהו דברים ז, ז), כי עד לחטא המרגלים היו בני ישראל צדיקים לרשתם מיד בכניסה לארץ ישראל, אולם בחטא המרגלים נדחתה המתנה לימות המשיח, ולכן לא הורשינו לרשת את ארצות אדום עמון ומואב בכניסה לארץ.

ומה שנאמר בתורה כי כבשו ישראל את עמון ומואב, מיישבים הראשונים (רמב"ן, ריטב"א, ר"ן ב"ב נו, א) כי בני ישראל כבשו רק חלק קטן מארצות אלו שטוהרו בסיוחן את עיקר ארץ בני עמון ומואב עדיין לא כבשו והן עתידות לנו לימות המשיח.

בפרשתנו נאמר (טו, יט-כא) שה' הבטיח לאברהם אבינו כי ורעו יירש את ארץ ישראל מידיהם של עשרה עמים: 'את הקניז ואת הקניז ואת הקדמוני ואת האמרי ואת הקנעני ואת הגרש' ואת ה'בוס' למעשה, בכניסה לארץ ישראל מוצאים אנו רק ארץ שבעה עמים (דברים ז, א): 'כי יביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך החתי והגרש' והאמרי והקנעני והפריז והחוי וה'בוס' שבעה גוים רבים ונעצומים ממך'. והשאלה העולה מעצמה: היכן נעלמו ארצות שלשה עמים בכניסה לארץ?

רש"י כאן מתייחס מיד לשאלה זו וכותב: 'עשר אמות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלישה אדום ומואב ועמון, והם קניז קניז קדמוני, עתידים להיות ירשה לעתיד'.

ממשפחות כנען?

מחלוקת ענפה יש בין הראשונים ומקורה בתלמוד, מי הן שלשת העמים 'קניז קניז קדמוני' שעדיין לא ירשנו את ארצם?

ישנם שתי שיטות מרכזיות בין הראשונים בשאלה זו: דעה ראשונה סוברת שהן אינן מבני כנען, וכפי שרש"י המובא לעיל כותב כי הן אדום עמון ומואב. דעה שניה סוברת שהן מבני כנען.

לדעה השניה שהן מבני כנען, אף ששמות אלו 'קניז קניז קדמוני' לא הוזכרו בפרשת נח בין צאצאי נח, צריך לומר, שבתחילה בימי נח קראו להן בשמות המנויים בפרשת נח, ובהמשך הדורות נשתנו שמם לשמות שונים. וכפי שכתב האבן עזרא בפרשתנו (טו, ט) לגבי קניז קניז וקדמוני: 'מבני כנען, ויש להם שני שמות'.

זאת ועוד כותב האבן עזרא (פסוק כ) שארץ כנען, כוללת גם הארץ המובטחת, וכלשוננו: 'ועתה עשר בנים היו לכנען. ואחר שהזכיר הששה יאמר הכנעני על הנשארים'.

היכן הארצות?

בגמרא (בבא בתרא נו, א) ובירושלמי (קידושין פ"א ה"ח) ובמדרש (ב"ר מז, כג) הובאה מחלוקת אמוראים מי הן אומות הללו, ונביא את לשון המדרש: 'רבי אומר, ערביה שלמיה, נוטייה. רבי שמעון בן יוחאי אומר, דרמוסקוס, ואסייא, ואספמייא. רבי אליעזר בן יעקב אומר, אסיא ותורקי וקרטגניה. רבנן אמרי, אדום ומואב, וראשית בני עמון'.

בביאור שמות האומות כתבו מפרשי המדרש (הסתיענו במדרש רבה מהדורת ארטסקרול): לדעת רבי מדובר בארצות המצויות מזרחית דרומית לארץ ישראל, 'ערביה' –

תורתך שעשועי

פרפראות וחיידורים על פרשת השבוע

תשובות למדורי 'תורתך שעשועי' ניתן לשלוח דרך קו 'קול התורה' או נדרים+

חקר דבר

חקירה למדינת בפרשת השבוע

חיוב המילה, על הן או על האל?

בפרשת השבוע נאמר (בראשית יז, יב) וכן שָׁמַנְתָּ יָמִים יְמוֹל לָכֶם כֹּל יָדָר. ויש לחקור בגדר חיוב האב למול את בנו: האם עיקר החיוב הוא רק על האב (ומה שהבן צריך למול עצמו כשהגדיל אם האב לא מל אותו, זה חיוב חדש שהתחדש בגדלותו), או ש**מא**, גם בתינוק בן שמונה ימים עיקר החיוב מוטל על ה**בן**, אלא ש**מאחר** והוא קטן ואינו יכול למול עצמו, וגם עדיין אינו חייב במצוות, אזי האב מל אותו במקומו אבל לעולם האב מל את ה**בן** במקומו? כן יש לחקור: כאשר האב לא מל את בנו בקטנותו, שהבן צריך למול עצמו בגדלותו (קידושין כט, א), האם הדיוב כעת מוטל רק על ה**בן** ופקע חיוב האב, או ש**מא** גם בגדלותו חייב אביו למולו?

יודעים את התורה

בקציאת בחמשה חומשי תורה

- א. בפרשת השבוע נאמר (בראשית טז, יא) וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל פִּי שְׁמֵהּ אֵל עֵינָךְ.
- היכן נזכר הלשון 'וְלֹא שְׁמֵהּ ה'?"
- והיכן נזכר לשון תפילה 'שְׁמֵהּ ה'?"
- בפרשת השבוע נאמר (בראשית טז, ט) וְאֵיל מְשַׁלֵּשׁ וְתָר וְגֹזֵל.
- היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכר המושג 'גֹּזֵל'?
- בפרשת השבוע נאמר (בראשית טז, יז) וְהָנָה תִּגְדֹּר עֵשָׂן וְלִפְדֵּי אֵשׁ. היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכר המושג 'לפדי'?

מחדרים

שאלות בפרשת השבוע

- מי רצה לעוף ולקפוצ'?
- ומי יצא מחוץ לחלל העולם?
- ומי נמשל לעוף הפורח על הגבלות?
- ומי הם שנמשלו לעננים הפורחים וכלים?

פתרונות

משיב כהלכה

תמצית חלק נבחר מתשובות אלפי הלומדים, מעט מועזי למדור 'חקור דבר' – פרשת בראשית

החקירה: **הכוכבים – סימן או סיבה?**

בפרשת בראשית נאמר (בראשית א, יד) וְיָי מֵאֲרֵת בְּרִקְעֵה שְׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיָּם וּבֵין הָאֲרֶזֶל, ואמרו בתחילת מסכת ברכות שהלילה מתחיל בצאת הכוכבים. ויש לחקור: האם המציאות של הלילה הוא החושך, והכוכבים הנראים הם רק 'סימן' שנעשה לילה. או ש**מא** הופעת הכוכבים, זאת היא המציאות של הלילה, כך שאם נעשה חושך ואין נראים כוכבים, חסר המציאות של הלילה, ולא חסר רק ב'סימן' שנעשה לילה?

נפקא מינא:

- בקובץ שעורים רש מש' פסחים דן בחקירה זו, וכתב שיהיה בזה נפק"מ כאשר שלשה כתי עדים אחידים על צאת הכוכבים, וכל כת העידה רק על כוכב אחד, האם נחשב 'חצי דבר' ואין מצטרפים, שהרי מביאר בבבא בתרא (נד דף ב) ששני כתי עדים על שתי שערות כי שהשערות אינם סימן אלא עצם הגדולת, חצי חי דבר, אבל עדי חוקה שערות עודו רק על הסימן, אין בזה דין של חצי דבר.
- בפשטות יש בזה נפק"מ, כאשר החשך הלילה במוצ"ש ואין רואים כוכבים לל, בגלל שהוא יום העמוקן וכדו', שאם הוא רק סימן, אזי כאשר אנו יודעים בבירור שעכשיו שעת הלילה אין בזה חסרון בלילה, אבל אם הכוכבים הם סיבה, אז כשאין רואים עושים לא נעשה לילה. אבל זה דוחק לומר שאם לא ידאו עד למחרת את הכוכבים יהיה שבת עד למחרת.

- כן יש לומר נפק"מ להדין, כשרואים את הכוכבים ביום, שאם הוא סימן, הרי יש לנו סימן שהתחיל כבר לילה (וזה דבר דחוק לומר שכאשר עדיין אור הרי זה לילה), אבל אם הוא סיבה הרי סיבה זו היא רק בהצטרפות החושך, ואם חסר אחד מהסיבה אין זה לילה.

ראיות והוכחות:

- א. בקובץ שעורים שם כתב לפשוט ספק זה ממעשה בראשית שהרי הכוכבים נבראו רק ביום, הרביעי, וכבר ביום הראשון כתוב 'יהי ערב', הרי שאפשר להיות לילה בלי כוכבים.
- אך בחידושי הגר"ש היימן (מכתב י"ט) דחה דבריו דאף אם קודם בריאת הכוכבים היה גם כן לילה בלי כוכבים, מכל מקום אחר שנבראו לא יתא לילה בלא כוכבים. דכי היכי דסריס הוי גדול בלא ב' שערות, ה"נ בלילה שקודם בריאת הכוכבים הוי לילה בלא כוכבים.
- עוד יש להקשות על דברי הקוב"ש, שהרי החמה נבראה רק ביום הרביעי, ובכל זאת כתוב שהיה בוקר כבר ביום הראשון, אף שזריחת החמה בבוקר בוודאי אינו סימן אלא סיבה.

קטן היודע

חיידורים כתבות ופסוקי הפרשה

לפניך מספר 'שאלות מתוך' לשונו של רש"י בפרשת השבוע.

התשובה לכל שאלה מתחילה באות מסימית (המופיעה בפרושה רש"י). כאשר תרכיב יחד את האותיות הראשונות של כל תשובה תמצא מלה המופיעה בפרשה:

- א. מודוע לא גלה הקב"ה לאברהם את הארץ מיד?
- ב. לפי מדרש אגדה, מה פירוש 'אנשים אחים'?
- ג. לפי מדרש אגדה, מודוע הוציא מלך- צדק לחם יין?
- ד. מודוע שאל המלאך 'אי מהן באת'?
- ה. מה אומר מִשַׁל הַהֲדוּט על 'הַגִּדָּר הַגְּדוֹל'?
- ו. לאלו שלשלה דברים גורמת הנדך?
- ז. למה נקרא מלך סדום בשם 'ברע'?

מהי המלה?

--	--	--	--	--	--

את התפרון יש להזין במערכת 'תורה שבכתב' (לרשומים בלבד)
שימו לב - מבצע מידה ונושא פריסים יקרי ערך, לפותרים את החידה יחד עם בני המשפחה בשלחן השבת!

פתרון המילה השבועית פרשת בראשית - מתושלח

ב. כן יש להוכיח מלשון הכתוב ביום הרביעי עצמו, שהרי כתוב "את המאור הקטן לממשלת הלילה", הדיינו שזה הלילה, ורק אור"כ כתוב "זאת הכוכבים", מביאר שהכוכבים אינם מציאות הלילה.

ג. יש לפשוט ספק זה מלשון הגמרא במסכת ברכת (ב, ב:) 'סימן לדבר צאת הכוכבים', הרי שהוכוכבים הם רק סימן ללילה ולא מציאות הלילה.

ד. לכאורה נראה שהכוכבים הם רק סימן דהרי מביאר במסכת שבת (לה, א) ובשור"ע (אור"ח סימן רל"ה וסימן רצ"א) דשלשה כוכבים גדולים הנראים ביום אינם לילה, ומוכח שזה רק סימן, וכוכבים הגדולים הנראים באור אינם סימן טוב, אבל אם הכוכבים הם סיבה מה יש לחזק בין גדולים קטנים, דוחק לומר שרק הבינונים הם מציאות של לילה, ואבר, ראה שם בבאור הלכה (רצ"ג ד"ה שלשה) כתב ואין לנו "סימן" אחר לילה וזאת בכוכבים.

ה. יש לתלות זאת בחקירת הקדמונים אם הלילה הוא רק העדר אור או שהיא מנשה רונפלד, ירושלים, פניסק קורלין | מבחן שבועי 500 נה: הרב מרדכי פורדביניק | בית שמש, בינת התורה | הרב יוסף שלום רביע | ביתר עילית. בני זמננו | הרב שמעון בטיסט - בני ברק, מעלות התורה | הבה"ח שלמה זלמן קניג - ביתר עילית, סלבודקא | יוסיף דעת - 100 נה: הרב יואב דהן - מודיעין עילית, בית יוסף ברכת יצחק | הרב שלמה יואל - ירושלים, נור מרדכי | **חידוד בפרשה** - 100 נה: הרב מרדכי אליהו איגל - ביתר עילית, אורחמיסטריווקא | הבה"ח שמעון ונדורודה | מודיעין עילית, בית מדרש עליון | מבחן מגרא - ש"ס וכלכתך בדרך | הבה"ח שלמה איטש - ירושלים, תניב דעת | **מבנה בקופסא** - 150 נה: הרב שמואל גדליה גרינבוים - בני ברק, מורשה דעת | הרב מאיר טוקצינסקי - מודיעין עילית, מגדל עד | **מבחן הפטרה** - סט י"ד: הרב ישראל קניג - בית שמש | **נבחנים קבועים** - 100 נה: הרב נתמן זיגלמן - נאשדור, בעלזא | הרב שמואל נויפלד - ירושלים, בית הכרם | הרב חיים מאיר פולק - בית שמש

- היכן עוד בחמשה חומשי תורה מוזכר 'כינור'?
- היכן עוד בחמשה חומשי תורה אשה בשם 'עדה'?
- היכן עוד בחמשה חומשי תורה מצאנו הלשון 'מקור' על מיס? (2 תשובות)

תשובות:

א. בפרשת ויצא (בראשית לא, כו) וְאֶשְׁלַחְךָ בְּשִׁמְחָה וּבְשִׂרִים בְּתָךְ וּבְכַחַד.
ב. בפרשת וישלח (בראשית לו, ב) עֲשֹׂו לָקַח אֶת נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת עֲדָה.

ג. 1. שמונת י"ט: על 'אִירָהִים וְעַל אֲנָמִיהֶם וְעַל כָּל מִקְנֵה מִימֵיהֶם'. 2. ויקרא יא, לו: אֶךְ מִקְנֵן וּבֹר מִקְנֵה מִיִּם יִהְיֶה קָדוֹר.

מחודדים

- אימיתי יאכלו הצדיקים דג מלוח?
- היכן מצאנו תבלינים מטוכנים, שאינם לאכילה?
- האם אנשים אוכלים עשבים?

תשובות:

- א. רש"י בראשית א, כא: והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא.
- רש"י בראשית ד, כב: תוכל אומנתו של קין. תוכל לשון תבלין, תיבל ותתקן אומנתו של קין לעשות לו יין ולרדוחו.
- ג. רש"י בראשית א, כט: ולא הרשה לאדם לאשתו להזימת בריה ולאכלו בשר, אך כל ייק עשב יאכלו יחד כלם.

אהבת תורה

ילדים יודעים, ואני לא?!

לכבוד מערכת תורה שבכתב! בדרך כלל בחורי ישיבות יש להם פחות זמן (או שהם חושבים שיש להם פחות זמן...) להשקיע בלימוד הפרשה עם רש"י, אבל מאז שהתחלתי לקרוא את הגיליונות שלכם, יראתי וגיליתי כמה מושגים פשוטים שיש ילדים בגיל שבע שיודעים אותם, ואני בחור בישיבה לא ידעתי עליהם עד היום, החלטתי שאני חייב להשתנות, ובאמת באותו שבוע קבעתי לימוד עם חברותא, כל יום אחרי מנחה אנחנו יושבים יחד ולומדים את העלייה של אותו היום עם רש"י, וב"ה לימוד זה כבר מחזיק מעמד שנה וחצי, ועל כך אני רוצה להודות לכם מקרב לב, המשיכו במפעלכם הגדול!

. מיישיבת עטרת שלמה

מבחנים בשדה התעופה

שלום וברכה! בתקופה זו מסתיימת שנה מאז שוכינתי להצטרף ללגיונו של מלך, ולהיבחן במבחנים שעל ידי המפעל העולמי תורה שבכתב. למיטב ידיעתי, מאז לא ספספסתי אף מבחן בלימוד היומי בפרשת השבוע. האמת שלימוד חומשי ורש"י, אינו חדש בשבילי, וכבר לפני יותר משלושים שנה, כשלמדתי בישיבה קטנה, הייתי מעמיק מאד בלימוד זה, עד כדי כך, שהות הישיבה היו ניגשים אלי לפעמים לפלפל בדברי הרש"י והמפרשים. בשבוע שעעל"ט הייתי בחו"ל לרגל שמחה משפחתית, ואף מרחוק לא וויתרתי על המבחנים, כלל בתוך שדות תעופה במקומות נידחים, ועל המטוס בשחקים, ואולי יזכיתי להיות הראשון לעשות זאת במקומות אלו.

ש.א.ר. ירושלים

שמות הזוכים בהגרלות בפרשת וזאת הברכה

זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200 נה: הרב מרדכי אגנלס - ירושלים, בית ישראל | הרב יצחק מרדכי יחיאל - בני ברק, פונובין | הרב חיים יצחק צבי ברזל - עמנואל, כלל חסיד | הבה"ח אשר מאיר סגל - אשדוד, סדיגורא | הרב יהודה ווייל - כרמיאל | הרב יצחק שחר - ירושלים, הר המור | הרב יאיר יגידון - אשדוד | הרב נתן שפירא - ירושלים, צדקה וחסד | הבה"ח שי כהן - אלעד, אוהל יוסף | הרב אברהם בוצקובסקי - מודיעין עילית, רצופות | הבה"ח יעקב צבי ארנטווי - ירושלים, מגדל עד | הרב חנניה כהן - חצור הגלילית, גור | הרב חיים הרץ - בני ברק | הרב אלחנן קורניק - חיפה, פני מנחם | הבה"ח יוסף הלפרין - פתח תקווה | הרב יצחק ביר - אלעד, פוניבין | הרב חיים שטורן - אשדוד, אמרי חיים | הבה"ח יהודה קסטיקה - מודיעין עילית, בית שמעיה | הבה"ח ראובן כהן - מודיעין עילית, כתו תורה | הרב אלימלך קופשיץ - מודיעין עילית, ובחירת בחיים | הרב מנחם שבזמן - ירושלים | הרב חיים נאמן - בני ברק, יודעי תורתך | הרב דב אבא שאול - מודיעין עילית | הרב אהרן הירשברג - אשדוד, "בית ישראל " | הבה"ח אלעזר יצחקי - בני ברק, קרית מלך | הרב מנחם בן אבן - נתיבות, רב פעלים | הרב יוסף חיים פריד - אשדוד | הרב יצחק מנשה רונפלד - ירושלים, פניסק קורלין | מבחן שבועי 500 נה: הרב מרדכי פורדביניק - בית שמש, בינת התורה | הרב יוסף שלום רביע - ביתר עילית. בני זמננו | הרב שמעון בטיסט - בני ברק, מעלות התורה | הבה"ח שלמה זלמן קניג - ביתר עילית, סלבודקא | יוסיף דעת - 100 נה: הרב יואב דהן - מודיעין עילית, בית יוסף ברכת יצחק | הרב שלמה יואל - ירושלים, נור מרדכי | **חידוד בפרשה** - 100 נה: הרב מרדכי אליהו איגל - ביתר עילית, אורחמיסטריווקא | הבה"ח שמעון ונדורודה | מודיעין עילית, בית מדרש עליון | מבחן מגרא - ש"ס וכלכתך בדרך | הבה"ח שלמה איטש - ירושלים, תניב דעת | **מבנה בקופסא** - 150 נה: הרב שמואל גדליה גרינבוים - בני ברק, מורשה דעת | הרב מאיר טוקצינסקי - מודיעין עילית, מגדל עד | **מבחן הפטרה** - סט י"ד: הרב ישראל קניג - בית שמש | **נבחנים קבועים** - 100 נה: הרב נתמן זיגלמן - נאשדור, בעלזא | הרב שמואל נויפלד - ירושלים, בית הכרם | הרב חיים מאיר פולק - בית שמש

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

סיכום יומי - 50 נה: הבה"ח יחיאל חיים שטערן - ירושלים, דרכי חיים | יניק וחכים כמר אברהם סופר - בית שמש, | הבה"ח יאיר בנשק - בית שמש, | הבה"ח אליהו היילברון - ירושלים, אמרי משה | הבה"ח אלעזר מנחם בלוי - ירושלים, קמניץ | יניק וחכים כמר אברהם כהן - ירושלים, | הבה"ח ברוך זומר - מודיעין עילית, הליכות משה | הבה"ח יהושע וולמן - מודיעין עילית, עטרת יוסף שלום | הבה"ח אריה יהודה מאיר - בני ברק, סלבודקא | יניק וחכים כמר מרדכי שלמה ברייאר - ירושלים, חכמת שלמה חסדי | יניק וחכים כמר בן ציון יצחק דייטש - ביתר עילית, אור עולם | יניק וחכים כמר חיים הלל מיינצבעג - ביתר עילית, מעשי חייא | יניק וחכים כמר יצחק זאב מיינצר - בני ברק, קורלין סטולין | יניק וחכים כמר אלחנן מנביק - בני ברק, חדרי תורה | יניק וחכים כמר חיים וייל - אטבליין, תשב"ד | יניק וחכים כמר נריה חזקיה צפת, אלקבץ | יניק וחכים כמר דני מלגרום - ביתר עילית, ערלי | יניק וחכים כמר יעקב ויסנו - ביתר עילית, תורת חיים | יניק וחכים כמר יעקב חיים אורלנצ'ק - מודיעין עילית, בורסלב | יניק וחכים כמר יעקב זלמן בלוי - בית שמש, נודע בשערים | יניק וחכים כמר ברוך קפלן - ירושלים, קמניץ | יניק וחכים כמר אשר לויריא - ירושלים, תורת העמק | **חידוד בפרשה** - 50 נה: יניק וחכים כמר אברהם ישעיהו זלוטניקי - ירושלים, תורת העמק | **מבנה בקופסא** - 50 נה: הבה"ח דוד וולך - בני ברק, דברי מרדכי **נבחנים קבועים** - 50 נה: הבה"ח אפרים גרולומבק - ביתר עילית, שערי דעת | הבה"ח משה פתח שטיין - ירושלים, בערלא

שימו לב - החל משבוע הבא יחלו להתפרסם בעז"ה הזוכים בתמהיל ההגרלות החדש עם כל השינויים והתוספות שהחלו מפרשת בראשית בס"ד

לרישום והצטרפות ל'תורה שבכתב': 02-500-2018

מארה"ב: 351-9881-1518 | מאנגליה: 4433-0613-0131

מכן הוצא לאור | אגף 'ישועיה תורה' | קו 'קול התורה' | מבחר ישיעורים במגוון שפות וסגנונות | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | מילדטר יומי

לפניות, תגובות והערות: ts025002018@gmail.com

את ההערות וכו' ניתן לשלוח בדוא"ל: TB6707871@gmail.com או בפקס: 077-6707871
בברכת התורה – מכון 'תורה ברורה' עיה"ק ירושת"ו

אתה דבק בתורה? זה בִּשְׁצִינְךָ!

שים לב:

המסלול החדש לידועי התורה והוגיה:
חבורת 'דבקים בתורה'
יוצאת לדרך!

החל מהשבוע הבעל"ט

המבחן יהיה פתוח לזכאים בלבד!

רוצה להיפנות על חבורת יודעי התורה?

מה?

מהות התוכנית והמבחן

בני חבורת יודעי ומשני התורה שבכתב, יוכלו להשתתף בפערך מבחנים בסגנון שבועי מצטבר ומאתגר, לשינון וידיעת כל חמשה חומשי תורה על בוריים.

איך?

מבנה המבחן

בכל שבוע ייערך מבחן עם שאלה חדשה על פרי השבוע, המתווסף לפרשות הקודמות.

למי?

הצטרפות לחבורת 'דבקים בתורה'
החבורה מיועדת עבור משני יודעי התורה הדבקים בתורה כפשוטו וכמשמעו, ועל כן ההשתתפות בו מוגבלת ללומדים והנבחנים הקבועים. (מיועד לאברכים ותלמידי ישיבה גדולה בלבד)

מי?

זכאות להשתתפות במבחנים

- לימוד פרי השבוע עם פירש"י בקביעות
- ביצוע של לכה"פ 5 מבחנים יומיים + מבחן שבועי אחד באותו שבוע - בהצלחה.
- חובת רציפות בעריכת מבחני דבקים בתורה, כתנאי להשתתפות.

כמה?

תכנית פלגות ופרסים

עד כ-500 ₪

לכל אחד מבני החבורה!

עיקבו אחר פרטי המלגות וכללי ההשתתפות

זכיה
ישירה
ללא
הגרלה!

בִּשְׁצִינְךָ להנאתך ולכונן צדק!

כבר שנים אתה שואף לדעת את התורה.

4 צעדים קטנים במיוחד בִּשְׁצִינְךָ!

1

קביעות יומית

סדר לימוד יומי מתוק וקבוע, של כרבע שעה מדי יום ביומו, עם חברותא או לבד, שמקנה לכם אוצרות של אור וקדושה

2

מבדק יומי ושבועי

מבחן סיכום יומי לשינון הנלמד, עם חזרה על יום האתמול, ועוד מגוון מבחנים שבועיים ותקופתיים לשפירת האוצר

3

עזרי לימוד

גיליון שבועי וניזולטר יומי, לצד חומרי עזר ללימוד וסיוע בהבנת דברי התורה בשפה ברורה וידיעה נעימה

4

פתן שכרה בצדה...

מערכת הגרלות ופלגות המעניקה למעלה מ-56,000 ₪ מדי חודש לפאות זוכים, לצד מענקים ומתנות תקופתיות ללומדים

